

Xina, una potència mundial dins l'era moderna

Minkang Zhou* | minkang.zhou@uab.cat

VISTA PRÈVIA

Més del 20% de la població del planeta viu a la Xina, un estat que camina de forma accelerada cap al primer lloc del rànquing mundial en Producte Interior Brut. Segurament, aquestes dades ens poden ajudar a entendre el pes específic d'un dels països amb una de les cultures més antigues de la història de la humanitat. Avui en dia és impensable afrontar qualsevol dels reptes que ens planteja la globalització sense comptar amb la Xina. Per això, aproximar-nos a la seva realitat, identificant les seves mancances i les seves fortaleses, ens ha d'ajudar a dirimir cap a on avançarà el món al llarg del segle XXI.

Introducció

Quan parlem de la Xina des de Catalunya, resulta indispensable canviar la visió d'una nació i veure-la com una civilització d'escala continental. Totes les xifres ens demostren la necessitat d'aquest canvi de perspectiva: la Xina compta amb un territori de 9.600 milions de quilòmetres quadrats on habiten 1.300 milions de persones. Mentre que tot Europa, exceptuant Rússia, té 10.400 milions de quilòmetres quadrats i 700 milions d'habitants.

Si Europa té una notable diversitat lingüística i cultural, el mateix passa amb la Xina, on conviuen 56 ètnies diferents, d'entre les quals, la han representa el 94% de la població xinesa. Però dins de l'ètnia han també existeixen significatives diferències lingüístiques i socials a nivell regional. Per no parlar de la diversitat de creences: confucianisme, budisme, taoisme,...

* Professor d'Estudis d'Àsia Oriental de la UAB i director del màster UE-Xina: cultura i economia, de la UAB

Relacionar-se amb la Xina significa tractar amb una civilització d'escala continental, políticament complexa i culturalment força diferenciada de la societat occidental

Si Europa es divideix en més de 30 estats sobirans, administrativament la Xina està dividida en 31 províncies, cinc zones autònomes i dues zones administrativament especials –Hong Kong, excolònia britànica, i Macau, excolònia portuguesa. Simplificant, podem dir que una província xinesa equival a un estat europeu per la seva dimensió territorial, pel nombre d'habitants i, cada vegada més, per les seves activitats econòmiques, tot i no gaudir ni d'autonomia política ni de diplomàcia pròpia. Per tot això, relacionar-se amb la Xina significa tractar amb una civilització d'escala continental, políticament complexa i culturalment força diferenciada de la societat occidental en general i de la societat catalana, en particular.

Però al marge de la cultura, la principal diferència de la Xina respecte a Europa és el sistema polític pel qual es regeix, ja que com és ben sabut viu sota una dictadura amb el poder i l'administració ultraconcentrats a Pequín. Aquesta consideració és indispensable per trobar un camí de creació i promoció institucional, econòmica, cultural i acadèmica de Catalunya en aquest país asiàtic.

Entrada a l'era moderna: la construcció d'una nova potència mundial

En els últims 60 anys, la història de la Xina es divideix en dues etapes clarament diferenciades. El període comprès entre 1949 i 1979, sota el lideratge de Mao Zedong (1893-

1976), es caracteritza per la lluita de classes i l'aïllament del país en el terreny polític; per l'economia planificada organitzada en comunes populars amb una productivitat baixíssima; i a nivell social, per una pobresa generalitzada. En canvi, els últims 30 anys estan marcats per la instauració d'un sistema antagònic al de l'etapa anterior, exceptuant el manteniment de la dictadura: obertura al món sencer; economia ben desenvolupada cap al model capitalista i de mercat –però monopolitzat i controlat per Pequín–; i enriquiment d'un grup privilegiat –accentuant les diferències de classe per manca d'un mecanisme legal de distribució de la riquesa– generalitzada gràcies al ràpid desenvolupament econòmic i a la inversió estrangera.

Des de 1840 fins al 1949, la Xina es troba en una situació precària a causa dels diferents fracassos en els conflictes bèl·lics i culturals amb el món occidental, i no és fins a la revolució comunista que aconsegueix expulsar tots els estrangers, confiscar tots els seus béns i eliminar totes les influències culturals i ideològiques, excepte el marxisme. L'1 d'octubre de 1949, Mao proclama que «el poble xinès s'ha alçat», construint la nova Xina. D'aquesta manera, la Xina tanca les seves portes el 1950 i només manté contactes amb la URSS per afinitat ideològica. Així, durant 30 anys, intenta desenvolupar-se econòmicament amb la porta tancada, aïllament que la condueix a quedar-se cada vegada més pobre i endarrerida.

La primera etapa d'aquesta nova Xina ha estat la més dura i cruel per a la nació xinesa en tota la seva histò-

El Gran Salt Endavant de Mao és un fracàs total, provocant fam i misèria fins arribar a causar la mort d'uns 40 milions de xinesos

ria. Segurament, aquest període es pot definir com la lluita de classes permanent, sense parar ni un dia fins a la mort de Mao, sobretot a partir de la reforma econòmica de 1958 coneguda com el Gran Salt Endavant,¹ que té per objectiu atrapar a curt termini les potències americana i britànica en el terreny econòmic i industrial aprofitant el gran capital humà de què disposa el país. El resultat és un fracàs total, provocant fam i misèria fins arribar a causar la mort d'uns 40 milions de xinesos.

Però encara més desastrosa és l'anomenada Revolució Cultural (1966-1976), època en què es destrueixen les arrels ideològiques i culturals xineses. El confucianisme, el taoisme i el budisme són prohibits i perseguits, quedant només la creença en el comunisme, que passa a ser com una religió d'estat. Amb la mort de Mao el 1976 la fe amb el comunisme s'enterra al costat del seu mausoleu situat a la plaça de Tiananmen i s'inicia una fase de meditació per dirimir cap a on ha d'anar la Xina sense el seu líder.

El 1975, Mao escull a Hua Guofeng (1921-2008) com a successor per continuar la línia política que ha marcat al llarg de 30 anys. Però per manca d'experiència a la cúpula política xinesa, Hua no sap utilitzar el poder de què disposa i Deng Xiaoping (1904-1997) –líder polític i mi-

litar de qui Mao diu que és un capitalista que ha traït el socialisme– aconsegueix conquerir el poder mitjançant un cop d'estat silenciós dins del Partit Comunista Xinès (PCX), recorrent a totes les seves influències en el si de l'exèrcit. Així, Hua és apartat del poder tres anys després de la mort de Mao.

A diferència de Mao –que l'única vegada que surt del país és quan viatja a Moscou el 1950 per agrair personalment a Josif Stalin (1880-1953) la seva gran ajuda en la Guerra Civil Xinesa (1946-1949)– Deng coneix personalment el capitalisme, ja que va treballar en una fàbrica de Renault a França quan tenia 18 anys. En veure tanta pobresa a la Xina s'adona que per salvar-la cal avançar cap al capitalisme. És l'origen de la política de la reforma i l'obertura que s'aplica des de 1979 fins a dia d'avui i amb la qual sembla que la Xina hagi trobat el camí per sobreviure i desenvolupar-se. Gairebé 30 anys després de l'inici de l'aïllament voluntari, la Xina torna a obrir les portes donant la benvinguda al capital estranger i al capitalisme occidental. Un canvi radical que li ha permès convertir-se en un país modern, obert i amb força llibertat econòmica, alhora que ha consolidat el sistema de govern totalitari.

La reforma significa canviar tot el que havia establert Mao en el terreny econòmic: eliminació de l'economia planificada i introducció del lliure mercat que exerceix la funció de contrapès entre l'oferta i la demanda per afavorir el desenvolupament de l'economia. I per la seva part, l'obertura significa introduir el capital i el capitalisme oc-

¹ Pla econòmic basat en la col·lectivització de la terra i la incorporació d'indústria lleugera i projectes d'infraestructures amb les comunes populars com a unitats econòmiques autosuficients.

La Revolució Cultural destrueix les arrels ideològiques i culturals xineses. El confucianisme, el taoisme i el budisme són prohibits, quedant només la creença en el comunisme

**TAULA 1. RÀNQUING MUNDIAL DE PIB. 2008
(EN \$ AMERICANS)**

Global	60.689.812
0. Unió Europea	18.394.115
1. EUA	14.264.600
2. Japó	4.923.761
3. Xina	4.401.614
4. Alemanya	3.667.513
5. França	2.865.737
6. Anglaterra	2.674.085
7. Itàlia	2.313.893
8. Rússia	1.676.586
9. Estat espanyol	1.611.767

Font: Fons Monetari Internacional

cidental a la Xina, deixant al marge la lluita de classes i la disputa d'ideologia entre dreta i esquerra. «No importa si el gat és blanc o negre. El que sàpiga caçar ratolins és un bon gat», és la frase més coneguda de Deng.

La reforma s'inicia a les extenses zones rurals, on es dissolen les comunes populars i s'ofereixen terres de lloguer als camperols per millorar el rendiment productiu i aconseguir així subministrar aliments de primera necessitat a tota la població xinesa. Cinc anys després, ja no falta res en el mercat domèstic, un gran contrast amb l'època de Mao, quan les necessitats bàsiques estaven cobertes mitjançant el racionament: quotes per arròs, oli, roba, sucre, llet, bicicletes...

La nova política econòmica s'estén a les ciutats després del gran èxit aconseguit a les zones rurals. Així, des de 1992, el govern xinès privatitza la major part d'empreses i fàbriques estatals –convertint-les en societats anònimes o limitades– regalant pràcticament les accions als antics directors, els quals s'han convertit en la primera generació de capitalistes de l'era moderna de la Xina. Aquesta generació forma part del grup de poder adquisitiu igual o superior a qualsevol consumidor de classe mitjana-alta dels països desenvolupats occidentals.

El desenvolupament econòmic de la Xina es basa en dos motors: la inversió estrangera i l'exportació. Per atreure la inversió occidental, la Xina ofereix un gran capital humà, el més competitiu i barat del planeta, convertint-se així en la gran fàbrica del món. Tanmateix, la recent

Deng Xiaoping introdueix el capitalisme a través de la política anomenada de reforma i obertura amb la qual sembla que la Xina ha trobat el camí per sobreviure i desenvolupar-se

crisi econòmica ha fet canviar la política econòmica xinesa per tal de fomentar la demanda domèstica i equilibrar la dependència envers les exportacions en l'estructura econòmica. Gràcies a aquestes mesures, el mercat xinès es troba ara en plena fase de creixement, atraient a milers d'empreses occidentals a entrar a la lluita per quotes de mercat a la Xina amb els seus productes de disseny i de qualitat. De cara al segle XXI, la Xina és, sens dubte, un dels mercats de consum i d'inversió més importants i més atractius del món a causa del creixement econòmic sostenible del 9% anual i pel poder adquisitiu de la seva població, el qual cada vegada s'apropa més al del Japó.²

La Xina ha aconseguit desenvolupar-se econòmicament de manera molt accelerada, arribant a ser la tercera potència econòmica mundial el 2008 –segons totes les previsions oficials i el propi Banc Mundial el 2015 superarà al Japó i el 2025 els EUA, convertint-se així en la primera potència econòmica mundial –veure taula 1. A més, la Xina ja s'ha convertit en el principal comprador del bons d'Estat dels EUA. Així, avui en dia, l'impacte econòmic que dona la Xina a la resta del món és inevitable, amb una influència que creix dia a dia a nivell polític i econòmic a escala internacional.

Però sense democràcia no existeix un mecanisme real de control del poder, generant corrupció i un creixent desequilibri social, els quals són la major preocupació política i social per al futur de la Xina. El PCX i el govern xinès estan treballant intensament per pal·liar la corrupció, creant mecanismes de control i de sanció i, en relació al desequilibri social, s'han pres mesures a gran escala en matèria de salut pública i en educació. Tot i això, fins ara no es veu un resultat positiu, però potser fa falta més temps.

Un règim de dictadura sense comunisme

Els mitjans de comunicació occidentals donen la imatge que la Xina és un país comunista, i segurament per això tot el món creu que ho és. Tanmateix, el propi PCX ha negat rotundament que la Xina sigui un país comunista. En realitat, és un país amb el poder absolut i altament concentrat a la mà del màxim líder polític de l'Estat –antigament a l'emperador–, estil polític imperial que s'ha mantingut al llarg dels 2.400 anys d'història de la Xina. Com hem vist, en l'època de Mao es recorre al poder absolut per eliminar tots els enemics polítics mitjançant la lluita de classes i la Revolució Cultural. I Deng aconsegueix conquerir el poder mitjançant les seves relacions personals amb els militars i assentar la dictadura al llarg de les dècades de 1980 i 1990. El comunisme no és més que

² Avui, el 10% de la població xinesa –uns 130 milions de persones– té el poder adquisitiu igual o similar al japonès. Aquest percentatge augmenta cada any i aquest és el punt clau per explicar perquè el mercat xinès és tan atractiu juntament amb el de l'Índia, i també per entendre perquè en els propers anys es convertirà en la primera potència econòmica mundial.

Per atreure la inversió occidental, la Xina ofereix un gran capital humà, el més competitiu i barat del planeta, convertint-se en la gran fàbrica del món

una excusa exòtica i moderna per diferenciar-se de la tradició imperial, però realment, la Xina segueix amb el model tradicional a l'hora de fer la política.

Així, és el buró polític permanent del PCX, compost per nou membres,³ qui governa a la Xina, encara que aparentment existeix l'Assemblea Popular Nacional, l'equivalent als parlaments occidentals. El poder es distribueix en forma de piràmide i des de la cúspide es designen els càrrecs dels estadis inferiors sense la necessitat de consultar al poble ni a l'opinió pública, en no existir un sistema real d'elecció popular. D'aquesta manera, polítics, funcionaris i administratius només miren els seus superiors, ignorant la massa popular. Alhora, a tots els nivells governamentals i administratius existeix la presència del PCX, de tal manera que el secretari del partit de cada institució n'és el màxim responsable, fins i tot a les empreses estatals i a les entitats socials. Un clar exemple el trobem a les universitats, on el rector no és la màxima autoritat, sinó que és el secretari del PCX de cada centre qui té l'última paraula.

Amb la nova política d'obertura i reforma, així com amb el consegüent creixement econòmic, la utopia del comunisme que havia introduït Mao com a nova religió xinesa desapareix en un obrir i tancar d'ulls creant un buit de

³ Des d'octubre de 2007, els nou membres són Hu Jintao (1942), secretari de PCX, president de l'Estat, Wen Jiabao (1942), primer ministre, Wu Bangguo (1941), president de l'Assemblea Popular Nacional, Jia Qinglin (1940), Xi Jinping (1953), Li Changchun (1944), He Guoqiang (1943), Li Keqiang (1955), Zhou Yongkang (1942).

La crisi econòmica ha fet canviar la política econòmica xinesa per tal de fomentar la demanda domèstica i equilibrar la dependència envers les exportacions en l'estructura econòmica

referents que està sent ocupat per múltiples cultures i creences procedents d'arreu del món, provocant un caos ideològic total. El govern xinès s'adona d'aquest fet –interpretat com una amenaça per a l'estabilitat i la consolidació del règim totalitari– arrel dels Jocs Olímpics de Pequín 2008, per la qual cosa inicia una gran campanya de recuperació del confucianisme i del taoisme a fi de reforçar una vegada més el patriotisme i el nacionalisme xinès entre els joves, en ser el futur del règim.

Avui, 1.000 milions de xinesos treballen per guanyar diners i així millorar les seves condicions de vida. I precisament aquesta és la intenció del govern xinès: deixar que el poble s'enriqueixi per tal que no es preocupi de la política i molt menys de la democràcia i els drets humans. Realment, és la comunitat internacional qui es preocupa i para més atenció que els propis xinesos a la situació política, l'estabilitat social i els drets humans a la Xina. De fet, el que més preocupa a les generacions més joves és el medi ambient, ja que si la primera generació capitalista xinesa va desenvolupar l'economia sacrificant-lo, ara els toca a ells resoldre l'amenaça del canvi climàtic.

Però és necessari recordar que des de l'obertura, el 1979, no han deixat de néixer i desenvolupar-se moviments a favor de la democràcia i la llibertat d'expressió dins i fora de la Xina, però el PCX i el govern xinès mai han tolerat uns moviments considerats una amenaça per a l'ordre establert. La matança de Tiananmen –on milers i milers d'estudiants i joves protestaven a favor de la democràcia a la

Xina, a la primavera de 1989– ha servit de lliçó a la majoria de xinesos que no s'atreveixen a preocupar-se per la situació política actual del país. Malgrat això, no podem oblidar que existeixen dissidents polítics, com Liu Xiaobo (1955), condemnat el desembre de 2009 a onze anys de presó per reivindicar una Xina democràtica. I aquesta dura repressió no només cau sobre els opositors xinesos al règim, com en el cas de Tiananmen o de Liu Xiaobo, sinó que també en són víctimes els nacionalistes del Tibet, (març de 2008) o els uigurs de Xinjiang (juliol de 2009).

Els projectes polítics independentistes del Tibet, el Xinjiang i la Mongòlia Interior poden posar en qüestió el règim totalitari del PCX, com també l'existència de Taiwan, estat internacionalment reconegut sorgit arrel de la Guerra Civil i sobre el qual la Xina en reclama la sobirania. Per la seva part, el Tibet compta amb un govern exiliat presidit pel dalai-lama que defensa l'autonomia absoluta del país, i el Xinjiang, on viu majoritàriament l'ètnia uigur de religió musulmana, compta amb un fort moviment independentista ajudat per Turquia i el món àrab. Finalment, a la zona de la Mongòlia Interior està creixent un moviment que reivindica la glòria de l'època de Genguis Khan (circa 1162-1227) i Kublai Kahn (1215-1294), mítics líders mongols. Tanmateix, aquests territoris formen part dels interessos essencials que pretén defensar el PCX costi el que costi, fins i tot emprant la força militar. Per tant, aquests conflictes nacionals es preveuen durs i llargs, i segurament no se solucionaran si la Xina no pren el camí

El comunisme no és més que una excusa exòtica i moderna per diferenciar-se de la tradició imperial. De fet, el propi PCX ha negat que la Xina sigui un país comunista

de la democràcia.

Externament, el govern xinès ha de suportar cada vegada més la pressió de la comunitat internacional en matèria de drets humans, medi ambient i fins i tot sobre la revalorització de la moneda xinesa. Qualsevol fracàs davant d'un d'aquests reptes pot ser l'inici de la decadència de la Xina.

Catalunya a la Xina

Segons un estudi fet el maig de 2008 per Gregorio Laso i Pierre Justo⁴, l'Estat espanyol encara no té una imatge consolidada a la Xina i si es coneix alguna cosa és el Barça i les curses de braus. Per tant, Catalunya encara té un gran marge per crear i promoure una imatge pròpia a la Xina, sobretot a la zona sud, on pràcticament no se sap ni es coneix on és Espanya.

El govern central de Pequín sempre es relaciona directament amb Madrid quan ha de tractar amb l'Estat Espanyol, però això no passa amb les províncies, on es pot començar a implantar la imatge de Catalunya al conjunt de la Xina. En aquest cas, Hong Kong⁵ és la ciutat ideal per

establir la seu governamental de Catalunya a la Xina ja que té una llengua i una cultura pròpies, a part de ser el motor polític –la regió xinesa amb més autonomia– i econòmic de tota la zona sud del país. De fet, segurament és la ciutat on amb una major probabilitat es pot iniciar el camí cap a la democràcia a la propera dècada. Amb el govern provincial de Guandong⁶ –territori del sud de la Xina limitrof amb Hong Kong–, la Generalitat ja té un conveni de cooperació institucional, amb el qual es pot fomentar els contactes i les relacions institucionals, econòmiques, empresarials i culturals i després ampliar els contactes i les relacions amb altres províncies més desenvolupades econòmicament, com és el cas de les províncies costaneres.

En el camp econòmic i empresarial, les tres oficines d'ACC1Ó a la Xina –Pequín, Xangai i Hong Kong– són la base de la promoció de les empreses catalanes en aquest país. Però la Generalitat no es limita a donar servei i suport als empresaris catalans que tenen previst implantar-se a la Xina, sinó que també busquen inversors xinesos interessats en Catalunya i facilitar la interrelació entre els dos territoris a través d'un vol directe entre Barcelona i Hong Kong com a projecte a llarg termini. Ara és el moment de portar inversors xinesos a Catalunya, ja

4 LASO, G. i JUSTO, P., «La imagen de España en China». *Boletín Económico de ICE*. Número 2972. Madrid, setembre de 2009.

5 Hong Kong té un territori de 1.071 quilòmetres quadrats amb 6.900.000 habitants, ocupant el primer lloc en el rànquing mundial de competència el 2009 amb un PIB per capita de 30.755 dòlars americans.

6 Guandong compta amb un territori de 180.000 quilòmetres quadrats on habiten 80 milions de persones amb un PIB per capita de 5.000 dòlars americans. És la zona amb més poder adquisitiu de la Xina.

Arrel dels JJOO, Pequín inicia una campanya per recuperar el confucianisme i el taoisme a fi de reforçar un sentiment patriòtic qüestionat pel fracàs del comunisme com a religió d'Estat

que actualment Pequín empeny els seus empresaris a expandir-se a l'exterior. De fet, ja han començat les inversions en altres països europeus i fins i tot a l'Àfrica i a Amèrica Llatina.

En l'àmbit acadèmic i en la recerca científica, promoure les universitats catalanes a la Xina seria una estratègia important per difondre la imatge de Catalunya en aquest país. Per aquest motiu, és necessari generar una plataforma on les universitats catalanes i les xineses tinguin un espai de diàleg, comunicació i intercanvi acadèmic, científic i tecnològic.

D'altra banda, com que la Unió Europea (UE) ja ha obert la porta als turistes xinesos, el treball pendent és atreure aquests nous viatgers cap a Catalunya. De nou, treballar amb les províncies xineses és l'estratègia primordial. Guangdong i els municipis de Xangai i Pequín són els principals emissors de turistes. En aquest sentit, ja existeix un conveni entre Guangdong i Catalunya, però resulta necessari ampliar-lo a altres províncies i municipis.

Però tots aquests treballs de creació i promoció de la imatge de Catalunya a la Xina no tindran èxit si no es resol un tema clau: la tramitació del visat. Com tots sabem, els ciutadans xinesos no poden venir a la UE sense el visat, i la seva tramitació en el cas espanyol és competència de Madrid. Per tant, quan promovem Catalunya a la Xina, el que fem és promoure Espanya, perquè els xinesos han d'anar a l'ambaixada o consolat espanyol per tra-

mitar el visat, encara que tinguin la invitació procedent de Catalunya. Per tal d'evitar aquesta ombra és recomanable que la delegació de Catalunya a la Xina tramiti i gestioni les sol·licituds de visat i les lliuri internament a l'ambaixada o consolat de l'Estat espanyol perquè l'expedeixin. L'excepció és Hong Kong, on els seus ciutadans no necessiten el visat per entrar a la UE com a turistes.

Pel que fa a la relació institucional amb el govern central xinès, cal tenir en compte que és una qüestió molt delicada i que el més assenyat és mantenir els contactes actuals. Ser institucionalment a la Xina és cada vegada més necessari, i hem d'entendre que la presència catalana a la Xina és un treball dur i llarg, farcit de reptes procedents de Pequín i de Madrid. Però és necessari agafar el tren exprés oriental per raons de desenvolupament polític, econòmic, empresarial, cultural i social de Catalunya.

Alhora, hem de reconèixer que la comunitat de xinesos a Catalunya està creixent fortament en les últimes dues dècades, arribant a la xifra de més de 40.000 xinesos que s'estableixen legalment a Catalunya treballant a diferents sectors: hostaleria, comerç de venda al major i al detall, tallers de confecció, gestories, perruqueries... Últimament, una altra mostra del creixement de la comunitat xinesa a Catalunya és el nombre d'estudiants d'aquest país a les universitats catalanes, els quals cursen majoritàriament màsters d'economia i d'administració empresarial. Amb el títol obtingut a les universitats catalanes tornen a la Xina on gràcies als seus estudis tindran un futur

La intenció del govern xinès és deixar el poble enriquir-se per tal que no es preocupi per la política i ni molt menys per la democràcia i els drets humans

més garantit. I tot això es produeix gràcies a l'obertura de la Xina i la polarització social que viu: els que perden la feina a la Xina per la introducció del lliure mercat vénen a la zona euro a buscar feina i els que s'enriqueixen a la Xina envien els seus fills a Europa a estudiar. Per tant, la comunitat xinesa a Catalunya és i serà un reflex de l'evolució social xinesa actual.

En definitiva, la Xina és un repte per a Catalunya, la qual, al llarg de tota la seva història ha mirat cap al Mediterrani i l'Extrem Orient. De fet, el primer ambaixador espanyol a la Xina és l'escriptor català Sinibald de Mas (1809-1868), el qual dóna a conèixer la Xina imperial a través del llibre *La Chine et les puissances chrétiennes*⁷ editat a París el 1861. De ben segur, aquesta tradició perdurarà al segle XXI. |

+ INFO

Fonts

- ▣ LASO, G. i JUSTO, P., «La imagen de España en China». *Boletín Económico de ICE*. Número 2972. Madrid, setembre de 2009.

Llibres

- DE MAS, S., *La Xina*. Barcino. Barcelona, 1927.

Enllaços

- ▣ [Assemblea Popular Nacional](http://www.npc.gov.cn)
www.npc.gov.cn
- ▣ [Govern de la República Popular de la Xina](http://www.english.gov.cn)
www.english.gov.cn
- ▣ [Informació oficial del PCX](http://cpc.people.com.cn)
cpc.people.com.cn

7 DE MAS, S., *La Xina*. Barcino. Barcelona, 1927.